

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 395

**Finanse i rachunkowość
na rzecz zrównoważonego rozwoju –
odpowiedzialność, etyka, stabilność finansowa
Tom 1. Finanse**

Redaktorzy naukowci
Grażyna Borys
Robert Kurek

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Magdalena Kot
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-519-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120
53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail:econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl
Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Joanna Antczak: Wpływ opłat środowiskowych na wyniki przedsiębiorstwa.....	11
Bartosz Bartniczak: Możliwości wykorzystania instrumentów zwrotnych w projektach z zakresu gospodarki odpadami.....	21
Sylwia Bożek, Beata Dubiel: Realizacja ryzyka nadzwyczajnego a kompensata jego skutków przez ubezpieczenie.....	30
Dorota Burzyńska: Zrównoważona gospodarka wodna na przykładzie metropolii paryskiej.....	42
Iwona Dorota Czechowska: Poszukiwanie rzetelności w kontekście kodeksów zawodowych na przykładzie sektora bankowego.....	53
Karolina Daszyńska-Żygadło, Bożena Ryszawska: Rola społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w <i>sustainability transition</i>	62
Anna Dąbkowska: Udział kredytu bankowego w finansowaniu małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce i w Niemczech.....	73
Leszek Dziawgo, Danuta Dziawgo: Wybrane aspekty CSR na rynku finansowym. Wyniki badań na reprezentatywnej próbie polskiego społeczeństwa.....	84
Małgorzata Gorzalczyńska-Koczkodaj: Dysfunkcje systemu sprawozdawczości w jednostkach sektora finansów publicznych.....	94
Renata J. Jedlińska: Wpływ gospodarki wirtualnej na gospodarkę realną – wybrane zagadnienia.....	104
Szymon Kasprowski: Kontrola zasadności pobierania świadczeń w razie choroby i macierzyństwa w polskim systemie ubezpieczeń społecznych w latach 2005–2013.....	117
Lidia Kłos: Źródła finansowania ochrony środowiska w Polsce.....	129
Magdalena Kogut-Jaworska: Problem nadmiernego zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego w Polsce wobec wyzwań rozwojowych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014–2020.....	139
Jan Koleśnik: Postkryzysowe narzędzia analizy nadzorczej a poziom bezpieczeństwa europejskiego systemu bankowego.....	149
Bożena Kołosowska, Agnieszka Huterska: Wykupy obligacji korporacyjnych na rynku Catalyst w latach 2013–2014 – na przykładzie obligacji deweloperskich.....	158
Jolanta Korkosz-Gębska: Wspieranie i promocja innowacji ekologicznych na przykładzie województwa lubelskiego.....	168

Andrzej Koza: System kwotowy a zatrudnienie osób niepełnosprawnych w Czechach i w Polsce	178
Wojciech Krawiec: Inwestowanie zaangażowane społecznie jako forma realizacji koncepcji SRI	190
Danuta Król: Wybrane instrumenty wspierania rozwoju lokalnego	201
Barbara Kryk: ERES jako wyraz rangi środowiska naturalnego w statystyce publicznej	210
Robert Kurek: Bitcoin a ekonomiczne funkcje pieniądza	219
Elwira Leśna-Wierszółowicz: Istota nadzoru nad otwartymi funduszami emerytalnymi w Polsce	229
Irena Łącka: Problemy oceny efektywności podmiotów ekonomii społecznej	241
Ewa Mazur-Wierzbicka: Nakłady inwestycyjne w ochronie środowiska w Polsce	252
Jarosław Pawłowski: Ekorating telefonów komórkowych	263
Tomasz Potocki: Instytucjonalne uwarunkowania i mechanizmy podnoszenia świadomości finansowej	274
Adriana Przybyszewska: Zagrożenia i grupy ryzyka współczesnych mikro-finansów	286
Ewa Spigarska: Opłata za gospodarowanie odpadami jako dochód gminy....	297
Błażej Suproń: Wpływ elektronicznego systemu poboru opłat drogowych na inwestycje przedsiębiorstw na przykładzie województwa zachodniopomorskiego	307
Magdalena Swacha-Lech: Problem świadomości finansowej w kontekście gromadzenia oszczędności emerytalnych	317
Marta Szaja: Realizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju a planowanie przestrzenne na szczeblu lokalnym	331
Marek W. Szewczyk: Przestrzenne zróżnicowanie rozwoju ekonomicznego powiatów województwa lubelskiego	342
Magdalena Ślebocka: Finansowy aspekt koncepcji rewitalizacji miast w świetle założeń do projektu ustawy o rewitalizacji	355
Aneta Tylman: Rewitalizacja jako kluczowy aspekt polityki finansowania i rozwoju zrównoważonego miast	364
Stanisław Wieteska: Emisja dwutlenku węgla przez pojazdy mechaniczne jako element zewnętrznych kosztów transportu drogowego w Polsce.....	372
Rafał Wilczyński: Znaczenie struktury właścicielskiej spółek publicznych dla rozwoju polskiego rynku kapitałowego w latach 2008–2012	386
Andrzej Wołoszyn, Romana Głowicka-Wołoszyn: Nierówności dochodowe gospodarstw domowych w Polsce w kontekście zrównoważonego rozwoju	396
Justyna Zabawa: Ekologiczne wyzwania współczesnej bankowości – przypadek grupy Deutsche Bank	408
Agnieszka Żołądkiewicz: Ekogospodarka w działalności banków jako przejaw koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu	418

Summaries

Joanna Antczak: Impact of environmental fees on company's financial results	11
Bartosz Bartniczak: The ability to use repayable instruments in projects relating to waste management.....	21
Sylwia Bożek, Beata Dubiel: Materialization of the exceptional risk vs. compensation of its effects by insurance.....	30
Dorota Burzyńska: Sustainable water management on the example of Paris Metropolis.....	42
Iwona Dorota Czechowska: The search for fairness in the context of professional codes on the example of the banking sector.....	53
Karolina Daszyński-Żygadlo, Bożena Ryszawska: The role of corporate social responsibility in <i>sustainability transition</i>	62
Anna Dąbkowska: The share of bank credit as sources of SMEs financing in Poland and in Germany	73
Leszek Dziawgo, Danuta Dziawgo: Selected aspects of CSR in the financial market – survey results on a representative sample of Polish society.....	84
Małgorzata Gorzalczyńska-Koczkodaj: Dysfunctions of the reporting system in public finance sector units	94
Renata J. Jedlińska: The effect of virtual economy on the real economy – selected issues.....	104
Szymon Kasprowski: The inspection of legitimate receiving of benefits in case of sickness and maternity in the Polish social insurance system in the years 2005–2013.....	117
Lidia Kłos: Sources of financing the environmental protection in Poland.....	129
Magdalena Kogut-Jaworska: Problems of excessive indebtedness of self-government units in Poland in the context of rising challenges for development in the European Union's financial perspective for 2014–2020.....	139
Jan Koleśnik: Post-crisis tools of the supervisory review process vs. the level of safety of the European banking system.....	149
Bożena Kołosowska, Agnieszka Huterska: Corporate bond redemption on the Catalyst market in the years 2013–2014 – the example of the property developers bonds	158
Jolanta Korkosz-Gębska: Supporting and promotion of eco-innovations based on The Lubelskie Voivodeship	168
Andrzej Koza: Quota scheme vs. employment of people with disabilities in The Czech Republic and Poland.....	178
Wojciech Krawiec: Impact investing as a form of the realization of SRI conception.....	190
Danuta Król: Some local development support tools	201

Barbara Kryk: EEEA as evidence for the importance of the natural environment in public statistics	210
Robert Kurek: Bitcoin vs. economic functions of money	219
Elwira Leśna-Wierszółowicz: The essence of supervision of open pension funds in Poland	229
Irena Łącka: Problems of effectiveness evaluation of social economy entities	241
Ewa Mazur-Wierzbicka: Investment outlays in the environmental protection in Poland	252
Jarosław Pawłowski: Eco rating of mobile phones	263
Tomasz Potocki: Institutional conditions and mechanisms which improve the level of financial capabilities	274
Adriana Przybyszewska: Hazards and risk groups of modern microfinance	286
Ewa Spigarska: Fee for waste management as an income of a commune	297
Błażej Suproń: Influence of electronic road toll collection system on business investments on the example of The West Pomeranian Voivodeship	307
Magdalena Swacha-Lech: The problem of financial awareness in the context of gathering of retirement savings	317
Marta Szaja: The realisation of sustainable development concept vs. local-level spatial planning	331
Marek W. Szewczyk: Spatial diversity of economic development of poviats of The Lubelskie Voivodeship	342
Magdalena Ślebocka: Financial aspect of the concept of urban renewal in the light of the objectives of the project of Revitalization Act	355
Aneta Tylman: Revitalization as the key aspect of the financing and urban sustainable development policy	364
Stanisław Wieteska: Carbon dioxide emissions by motor vehicles as part of the external costs of road transport in Poland	372
Rafał Wilczyński: Significance of public companies ownership structure for Polish capital market development in the years 2008–2012	386
Andrzej Wołoszyn, Romana Głowicka-Wołoszyn: Income inequality of Polish households in the context of sustainable development	396
Justyna Zabawa: Environmental challenges of contemporary banking – the case of Deutsche Bank Group	408
Agnieszka Żołądkiewicz: Ecomanagement in the activities of banks as a manifestation of the concept of corporate social responsibility	418

Agnieszka Żołądkiewicz

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
e-mail: a_zoladkiewicz@umk.pl

EKOGOSPODARKA W DZIAŁALNOŚCI BANKÓW JAKO PRZEJAW KONCEPCJI SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU

ECOMANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF BANKS AS A MANIFESTATION OF THE CONCEPT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

DOI: 10.15611/pn.2015.395.39

Streszczenie: Koncepcja CSR (*Corporate Social Responsibility* – Społeczna Odpowiedzialność Biznesu) jest jedną z najbardziej inspirujących koncepcji współczesnej gospodarki. Jednym z kluczowych obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu w bankowości jest ochrona środowiska naturalnego, m.in. występująca w postaci proekologicznej organizacji pracy i procesu gospodarczego. W artykule na przykładzie Banku Millennium SA, ING Banku Śląskiego SA i Banku Zachodniego WBK przeanalizowano faktyczne inicjatywy podejmowane przez sektor bankowy w obszarze ekogospodarki. Wykorzystano dane uzyskane w badaniu ankietowym na reprezentatywnej próbie społeczeństwa polskiego.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność biznesu, ekogospodarka, inicjatywy proekologiczne, sektor bankowy.

Summary: The concept of CSR is one of the most inspiring concepts of the modern economy. One of the key areas of corporate social responsibility in banking is to protect the environment, among others occurring in the form of ecological organization of work and the economic process.

Keywords: corporate social responsibility, ecomanagement, environmental initiatives, banking sector.

Wpatrz się głęboko w przyrodę, a wtedy wszystko zrozumiesz

Albert Einstein

1. Wstęp

Społeczna odpowiedzialność biznesu staje się współcześnie jednym z najważniejszych elementów prowadzenia działalności przez różne podmioty gospodarcze,

w tym również banki. Jednym z kluczowych obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu jest ochrona środowiska naturalnego. Inicjatyw na rzecz ochrony środowiska naturalnego w bankowości jest wiele. Interesującym działaniem będącym przejawem koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu jest organizacja pracy i procesu gospodarczego przez banki z uwzględnieniem ochrony środowiska.

Celem artykułu jest prezentacja proekologicznych inicjatyw w działalności banków. Ponadto zwrócono uwagę na wybrane aspekty teoretyczne koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu. W opracowaniu wykorzystano dane uzyskane w badaniu ankietowym na reprezentatywnej próbie społeczeństwa polskiego¹.

2. Społeczna odpowiedzialność biznesu

Podstawowymi czynnikami kształtującymi w sposób bezpośredni ideę społecznej odpowiedzialności były wywodzące się z Biblii zasady: miłosierdzia i włodarstwa. Zasada miłosierdzia nawiązująca do ewangelickiej zasady braterstwa mówiła, że zamożniejsze jednostki społeczeństwa powinny wspomagać opieką biedniejszych i potrzebujących. Współczesne pojmowanie tej zasady sprowadza się m.in. do podejmowania przez przedsiębiorstwa dobroczynnych działań i inicjatyw mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych. Zasada włodarstwa głosiła zaś, że przedsiębiorcy i dobrze sytuowani ludzie powinni traktować siebie jako włodarzy, opiekunów majątku powierzonego im przez resztę społeczeństwa. Tym samym jako społeczni zarządcy majątku zobowiązani są do uwzględniania oczekiwań wszystkich tych, którzy są pod wpływem ich decyzji. Obecnie zasada włodarstwa polega na akceptacji współzależności przedsiębiorcy i społeczeństwa oraz na poszanowaniu interesów różnych grup w społeczeństwie [Łukasiewicz-Kamińska 2011].

Zasady miłosierdzia i włodarstwa stały się podstawą dla A. Carnegiego do sformułowania pierwszej wersji doktryny znanej jako „społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw”, opublikowanej w 1899 r. w Ewangelii Bogactwa. Na doktrynę składały się zasady dobroczynności i powierniczości. Zasada dobroczynności odpowiadała zasadzie miłosierdzia, a zasada powierniczości zasadzie włodarstwa [Łukasiewicz-Kamińska 2011].

Rozwój koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (*Corporate Social Responsibility* – CSR) jest konsekwencją wydarzeń mających początek w latach 70. XX w. w Stanach Zjednoczonych. Wielkie korporacje przemysłowe, ukierunkowane na maksymalizację zysków, wykorzystując swoją pozycję, podejmowały się licznych negatywnych działań, takich jak: praktyki monopolistyczne, zachowania antyspołeczne, uchylanie się od płacenia podatków. Wykrycie danych praktyk przez społeczeństwo doprowadziło do wzmożonej czujności i większej wrażliwości na działalność korporacji. W konsekwencji powstały liczne grupy nacisku o charakterze ekonomicznym, politycznym oraz lokalnym. Ponadto organizacje konsumenckie

---

¹ Badanie sfinansowane w ramach projektu badawczego pt. „Ekologiczna ewolucja rynku finansowego (EcoFin)”, realizowanego z Bankiem Zachodnim WBK w ramach Santander Universidades.

przeciwstawiały się nieetycznym zachowaniom wobec pracowników, kontrahentów oraz odbiorców produktów i usług. Firmy zmuszane były do uwzględniania w swojej działalności aspektów ekologicznych i społecznych. W rezultacie w wielu podmiotach gospodarczych nastąpiła zmiana układu wartości, gdzie obok otoczenia ekonomicznego istotną rolę zaczęło odgrywać otoczenie społeczne. A tradycyjne modele zarządzania zaczęły uwzględniać potrzeby wszystkich interesariuszy przedsiębiorstwa [Łukasiewicz-Kamińska 2011; Pławgo (red.) 2009].

W literaturze przedmiotu można doszukać się licznych definicji pojęcia „społeczna odpowiedzialność biznesu”. Między innymi Bank Światowy określa społeczną odpowiedzialność biznesu jako ideę, która jest: „zobowiązaniem biznesu do przyczyniania się do zrównoważonego rozwoju ekonomicznego przy współpracy zatrudnionych, ich rodzin, lokalnych społeczności oraz całego społeczeństwa, zmierzającym do poprawy jakości życia, co służy zarówno biznesowi, jak i rozwojowi społecznemu” [Bank Światowy 2006].

Szczególną wagę do problematyki CSR przywiązuje Komisja Europejska, która w 2001 r. w Zielonej księdze zdefiniowała społeczną odpowiedzialność biznesu jako koncepcję: „dobrowolnego uwzględniania przez firmę aspektów społecznych i ekologicznych podczas prowadzenia działań handlowych i w kontaktach z interesariuszami” [Green Paper... 2001].

Realizacja koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu w rzeczywistości może obejmować następujące obszary [Bartkowiak 2011]:

- otoczenie rynkowe – dostawcy, odbiorcy, kooperanci, konkurenci,
- otoczenie publiczne – administracja publiczna, instytucje pożytku publicznego, organizacje społeczne, mieszkańcy,
- sfera zatrudnienia – zarządzanie zasobami ludzkimi, rekrutacja, selekcja, system motywacji, wynagrodzenia, rozwiązywanie konfliktów pracowniczych, zwłaszcza w relacjach przełożony–podwładny,
- ochrona środowiska – technologia i organizacja wszelkich działań przedsiębiorstwa związanych z użytkowaniem zasobów środowiska,
- relacje z aktualnymi inwestorami lub potencjalnymi akcjonariuszami.

3. Ekogospodarka w sektorze bankowym

Jednym z obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu jest ochrona środowiska naturalnego. Działalność podmiotów gospodarczych uwzględniająca ochronę środowiska może mieć istotny wpływ na kreowanie pozytywnego wizerunku przedsiębiorstwa zarówno w społeczeństwie, jak i na rynku. Co ważne, proekologiczne działania dotyczyć mogą nie tylko firm z tzw. eco-biznesu, lecz także innych obszarów gospodarczych, w których w prowadzeniu działalności dobrowolnie uwzględniane są wysokie standardy ekologiczne [Dziawgo 2010a]. Proekologiczne inicjatywy stosowane są również w sektorze bankowym. Ze względu na skalę zaangażowania

bankowości w inicjatywy proekologiczne stosowany jest termin *greening banking* – zieleniejąca bankowość [Dziawgo 2009].

Inicjatyw na rzecz ochrony środowiska w bankowości jest wiele i zaliczyć można do nich m.in.: uwzględnianie ryzyka ekologicznego jako integralnej części ryzyka kredytowego, organizacja pracy mająca na celu zmniejszenie uciążliwości dla środowiska i ochronę zasobów (ekogospodarka), finansowanie inicjatyw proekologicznych, propagowanie znaczenia ochrony środowiska w działalności marketingowej czy też *public relations*, oferowanie oraz sprzedaż produktów i usług finansowych powiązanych ze wspieraniem proekologicznych przedsięwzięć gospodarczych i ochroną środowiska [Dziawgo 2007].

W niniejszym opracowaniu zostanie opisane wyłącznie proekologiczne organizowanie pracy i procesu gospodarowania w takich bankach, jak: Bank Millennium SA, Bank Zachodni WBK, ING Bank Śląski SA.

W działalności bankowej dużą uwagę zwraca się na takie zorganizowanie pracy i procesu gospodarowania, aby zaoszczędzić możliwie jak najwięcej zasobów, takich jak: papier, energia elektryczna, energia cieplna, gaz, woda. Ponadto dąży się do ograniczania wytwarzania zanieczyszczeń oraz racjonalnego postępowania z odpadami [Dziawgo 2010b].

Organizacja pracy sprzyjająca ochronie środowiska propagowana w instytucjach bankowych stała się na tyle popularna, że w stowarzyszeniu VfU opracowano grupę wskaźników EPI (tab. 1). Dane wskaźniki charakteryzują ekologiczny poziom funkcjonowania instytucji bankowej poprzez przeliczenie na jednego zatrudnionego m.in. zużycia energii elektrycznej, energii cieplnej, wody, papieru, a także wytwarzania śmieci oraz emisji gazów cieplarnianych. Brane są pod uwagę również podróże służbowe, a konkretnie wykorzystywane środki lokomocji [Dziawgo 2009].

Tabela 1. Wybrane wskaźniki ekologiczne EPI według VfU

Wskaźniki ekologiczne	Miara	Miara względna
Zużycie energii elektrycznej	kWh	kWh/zatrudniony
Zużycie energii cieplnej	kWh	kWh/m ²
Zużycie wody	m ³	l/zatrudniony/dzień
Zużycie papieru	tony	tony/zatrudniony
Papier z recyklingu (% całości)		%
Odpady	tony	kg/zatrudniony
Podróże służbowe	mln kilometrów	km/zatrudniony
Środki transportu (% całości)		%
Emisja CO ₂	tony	kg/zatrudniony

Źródło: [Dziawgo 2010].

W działalności Banku Millennium SA dostrzec można wiele istotnych działań w zakresie efektywnego wykorzystywania posiadanych zasobów oraz optymalizowania procesu zakupów materiałów potrzebnych do działalności operacyjnej.

Wśród konkretnych działań można wskazać m.in. ograniczanie zużycia papieru dzięki możliwości korzystania przez pracowników banku z tzw. *print roomów*, jak również przez wprowadzenie domyślnej opcji dwustronnego wydruku oraz skanowania czy też elektronicznego obiegu dokumentów. Mając na celu ograniczenie zużycia papieru, wśród klientów promowane są wyciągi on-line, lokaty internetowe, zawierane są umowy skonsolidowane, ograniczana jest również liczba wydrukowanych dokumentów przekazywanych klientom przez odpowiednie formatowanie tekstu, umieszczanie niektórych dokumentów na stronie bankowej.

Ograniczenie zużycia materiałów plastikowych o 5,45% w 2013 r. w stosunku do 2012 zostało dokonane m.in. przez: wprowadzenie dyscypliny w zakresie zamawiania butelkowanej wody mineralnej, plastikowych kubeczków i mieszadełek, zainstalowanie uzdatniaczy wody, weryfikowanie zapotrzebowania na plastikowe koperty bezpieczne.

W celu ograniczenia zużycia energii przeprowadzono wymianę oświetlenia w zewnętrznych panelach reklamowych oraz zastosowano wyłączanie oświetlenia o północy. Wprowadzono automatyczny system wyłączania światła po godzinie 18 w budynkach centrali. Wdrożono system monitorowania zużycia energii Verdiem. System ten pozwala obniżyć zużycie energii łącznie o 40% m.in. przez automatyczne wyłączanie i ponowne uruchamianie komputerów i monitorów w centrali i oddziałach. Dokonana została również wirtualizacja infrastruktury serwerów przez wymianę starej infrastruktury serwerów na wirtualną. W efekcie, poprzez zredukowanie ilości urządzeń informatycznych emitujących ciepło, znacząco zmniejszyło się zużycie energii pobieranej przez klimatyzację. Uzyskano oszczędność szacowaną na 20% całości zużycia energii w centrum komputerowym.

Ponadto na podstawie danych finansowych sporządzany jest ranking odbiorców energii według jej zużycia. Oddziały o największym wskaźniku zużycia energii są kontrolowane i jeżeli to możliwe, wdrażane są usprawnienia i zalecenia dla firm administrujących budynkami. Również w centrali i oddziałach banku wdrożono zalecenia regulujące działanie urządzeń klimatyzacyjnych, wentylacyjnych i grzewczych zależnie od pór roku i rozkładu dobowego.

Zużycie paliwa przez flotę samochodową Banku Millennium SA w 2013 r. zmniejszyło się o około 2% w stosunku do roku 2012, w wyniku ograniczenia ilości podróży służbowych poprzez wykorzystanie zdalnych metod komunikacji, takich jak tele- i wideokonferencje, szkolenia e-learningowe.

Nastąpiła również redukcja emisji spalin dzięki sukcesywnej wymianie samochodów służbowych, które mają najwyższe normy emisji spalin, na mniej zanieczyszczające środowisko. We flocie samochodowej Banku Millennium SA znajdują się jedynie samochody z normą Euro 4 (22%) i Euro 5 (78%) [Raport CSR 2013, www.bankmillennium.pl].

Tabela 2. Zużycie surowców i materiałów w Banku Millennium SA w latach 2012–2013

Wyszczególnienie	Zużycie 2013	Zużycie 2012	Zmiana 2013/2012 (w %)
Papier i rolki na potrzeby operacyjne (w kg)	322 822	369 307	-12,59
Koperty (w kg)	93 874	101 924	-7,90
Artykuły plastikowe (w kg)	12 689	13 421	-5,45
Materiały eksploatacyjne do urządzeń drukujących (w kg)	1 677	1 708	-1,79
Energia elektryczna zakupiona (w kWh)	30 24 2556	31 008 557	-2,47
Energia cieplna zakupiona (w GJ)	105 841	104 693	1,1
Gaz ziemny (w m ³)	232 432	200 386	16
Olej opałowy (w l)	69 279	75 818	-8,62
Woda (w m ³)	73 811	85 589	-13,76
Paliwo – benzyna (w l)	491 393	520 737	-5,64
Paliwo – diesel (w l)	228 200	210 820	8,24
Emisja CO ₂ przez flotę samochodową* (w t)	1 810	1 813	-0,17

* przy założeniu, że ilość emisji CO₂ wynosi: 169 g/km – benzyna, 186 g/km – diesel.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Raport CSR 2013, www.bankmillennium.pl].

Odpady papierowe, metalowe, drewniane, plastikowe, szklane i elektroniczne powstałe w wyniku prowadzenia działalności operacyjnej banku przekazywane są do recyklingu lub utylizacji (92% przekazanych odpadów jest poddawane recyklingowi) [Raport CSR 2013, www.bankmillennium.pl].

Również w ING Banku Śląskim SA dostrzec można wiele istotnych działań w zakresie proekologicznego organizowania pracy i procesu gospodarowania. Wprowadzone rozwiązania technologiczne w banku pozwoliły na ograniczenie zużycia papieru (zakup papieru 2011 r. – 131 073 ryz; w 2012 r. – 119 998 ryz), m.in. w segmencie korporacyjnym ograniczono liczbę papierowych przelewów krajowych oraz wyciągów o 87% w przypadku dużych firm i o 60% w małych firmach. W przypadku ograniczenia zużycia energii (zużycie energii w 2011 r. – 37 286 743 kWh, w 2012 r. – 37 159 229 kWh) w placówkach montowane są urządzenia energooszczędne, takie jak kompensatory energii czy też zegary astronomiczne, które zainstalowane są już w 90% lokalizacji i które mają za zadanie sterowanie oświetleniem zgodnie z porami wschodu i zachodu słońca. Ponadto stosowane są wyłącznie żarówki energooszczędne. W ING Banku Śląskim SA zastosowano nowoczesną klimatyzację, która pozwala na redukcję emisji dwutlenku węgla, a zastosowany czynnik chłodzący nie powoduje niszczenia warstwy ozonowej. Flota samochodowa składa się w większości z pojazdów wyposażonych w silniki wysokoprężne (diesel), posiadające normę

spalin EURO-4 lub EURO-5. Od 2000 r. systematycznie bank zbiera makulaturę, sprzęt elektroniczny, tonery oraz inne odpady biurowe. Sprzęt komputerowy wycofany z użytkowania sprzedawany jest pracownikom lub przekazywany w formie darowizny szkołom i przedszkolom. Pozostały niesprawny sprzęt i inne odpady biurowe utylizują firmy zewnętrzne, które posiadają stosowne zezwolenia [*ING sztuka odpowiedzialności...*].

Bank Zachodni WBK jest pierwszym bankiem w Polsce, który we współpracy z Fundacją Partnerstwo dla środowiska przystąpił do certyfikacji oddziałów w ramach programu Zielone biuro. W celu ograniczenia energii bank zamiast tradycyjnych świetlówek liniowych zastosował 3- i 4-punktowe białe moduły i zielone taśmy LED, które mogą przynieść oszczędności energii nawet o 50–60% w stosunku do stosowanych dotychczas tradycyjnych. Oznakowanie placówek zostało też wyposażone we włączniki astronomiczne, dzięki którym można kontrolować porę włączania i wyłączania oświetlenia. Wymiana oznakowania nastąpiła już w około 39% oddziałów, gdzie pobór prądu w każdym z nich zmniejszył się średnio o około 100 W, tj. o około 30%.

W 2013 r. Bank podpisał umowę najmu powierzchni biurowej w nowym budynku (Atrium 1), który gwarantuje niższe koszty eksploatacyjne i pozwala ograniczyć do minimum negatywny wpływ na środowisko związany z jego użytkowaniem. Jest to nowoczesny, funkcjonalny obiekt biurowy klasy A, zaprojektowany i realizowany w zgodzie z polityką zrównoważonego budownictwa. W budynku zastosowano innowacyjne rozwiązania, które mogą doprowadzić do obniżenia poziomu zużycia energii o co najmniej 50% w stosunku do krajowych standardów energetycznych. Jednym z tych ulepszeń jest system geotermalnego chłodzenia i ogrzewania. Dzięki podziemnym sondom zimno z wnętrza ziemi wykorzystywane jest do chłodzenia obiektu w lecie, a ciepło z nagrzanego latem gruntu – do ogrzewania budynku zimą. Istotną cechą systemu jest brak pompy ciepła, co pozwala na oszczędność energii elektrycznej. Prąd potrzebny do funkcjonowania systemu geotermalnego produkowany jest przez panele fotowoltaiczne umieszczone na dachu budynku. Dodatkowo wprowadzono system chłodzenia, tzw. *free cooling*, wykorzystujący zimne powietrze z zewnątrz. Zużycie energii obniżone zostanie także dzięki oknom z potrójnymi szybami, pozwalającym ograniczyć straty ciepła w zimie, oraz dzięki podwójnej fasadzie z zewnętrznymi żaluzjami, chroniącej budynek przed nadmiernym nagrzewaniem przez promienie słoneczne. Ponadto zostaną wprowadzone nowoczesne technologie pozwalające w znacznym stopniu ograniczyć wykorzystanie wody pitnej do celów innych niż jej pierwotne przeznaczenie. Będzie to m.in. zbiornik na wodę szarą (powstała po umyciu rąk) i deszczową, która po wstępnym oczyszczeniu wykorzystywana będzie do spłukiwania toalet. W rezultacie przewiduje się, że zużycie wody będzie niższe o niemal 70% w porównaniu z budynkami referencyjnymi. W sumie oszczędność może wynieść 7 370 500 litrów wody w ciągu roku [Raport CSR 2013, www.bzwbk.pl].

Niepokojące staje się, że pomimo licznych działań proekologicznych prowadzonych przez podmioty gospodarcze, w tym banki, społeczeństwo nie zauważa takich inicjatyw (tab. 3 – 21% żadne, 27% nie wiem), czy też nawet nie oczekuje takich działań od instytucji finansowych (tab. 4 – 58% nie wiem/trudno powiedzieć).

Tabela 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Proszę wskazać usprawnienia służące ochronie środowiska, które w Pana(i) miejscu pracy wprowadziła firma. Proszę wskazać 3 najważniejsze usprawnienia

Odpowiedź	%
segregacja śmieci/odpadów	4
żarówki energooszczędne	2
oszczędność energii	1
użycie naturalnych nawozów	1
żadne	21
inne	2
nie wiem	27
nie dotyczy – respondent nie pracuje	44
Wybrane pojedyncze wskazania	
odnawialne źródła energii, oszczędność wody, zmniejszenie emisji spalin/użycie nowszych samochodów, oszczędność papieru, opał ekologiczny, filtry na kominach/filtry spalin, oczyszczalnia ścieków/kanalizacja/usprawnienia w wodociągach	

*Starano się zachować oryginalne sformułowania odpowiedzi

Źródło: wyniki badań uzyskane przez A. Żołądkiewicz w ramach projektu badawczego pt. „Ekologiczna ewolucja rynku finansowego (EcoFin)”, realizowanego z Bankiem Zachodnim WBK w ramach Santander Universidades².

Tabela 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Proszę wskazać 3 najważniejsze konkretne działania, których oczekuje Pan(i) od banków, instytucji finansowych lub spółek giełdowych w kwestii ochrony środowiska naturalnego

Odpowiedź	%
1	2
finansowanie/wsparcie finansowe/sponsoring ochrony środowiska	15
oczyszczanie/ochrona lasów/rzek, wody/zalesianie	6
nisko oprocentowane kredyty/niskie ceny usług bankowych	4

² W okresie czerwiec–sierpień 2014 zostało przeprowadzone badanie ankietowe sfinansowane w ramach projektu badawczego pt. „Ekologiczna ewolucja rynku finansowego (EcoFin)”, realizowanego z Bankiem Zachodnim WBK w ramach Santander Universidades. Badanie wykonała na reprezentatywnej próbie polskiego społeczeństwa (próba 1000 respondentów) renomowana agencja badania opinii społecznej GfK Polonia.

Tabela 4, cd.

1	2
oszczędność papieru/wyciąg/faktura elektroniczna	4
uczciwości/ rzetelności/sumienności	3
oszczędzanie energii elektrycznej/prądu/ gazu	3
ograniczenie emisji spalin/ochrona dziury ozonowej/oczyszczanie powietrza	2
budowa oczyszczalni ścieków/kanalizacji	2
utyliczacja/segregacja odpadów/likwidacja dzikich wysypisk śmieci	2
ochrona zwierząt	1
sadzenie drzew	1
promocja ochrony środowiska	1
finansowanie wałów przeciwpowodziowych, pomoc osobom, które straciły dom	1
inwestowanie w nowe technologie	1
oszczędność wody	1
pomoc organizacjom ekologicznym	1
reklama/sponsorowanie reklam	1
informacja/zaangażowanie informacyjne/kampania społeczna	1
nic/żadne/nie oczekuje/banki nie są od tego	3
inne	7
nie wiem/trudno powiedzieć	58
Wybrane pojedyncze wskazania	
obniżka cen produktów energooszczędnych, brak biurokracji, pomoc w sprzątaniu kraju, panele słoneczne, energia odnawialna/wspieranie/finansowanie, budowa ekologicznej infrastruktury, dopłaty do instalacji solarnych/solarnych ogrzewań, dopłaty, finansowanie do wiatraków/ elektrowni wiatrowych, bardziej robić, niż mówić/aby robiły to naprawdę, a nie na pokaz	

* Starano się zachować oryginalne sformułowania odpowiedzi

Źródło: wyniki badań uzyskane przez L. Dziawgo w ramach projektu badawczego pt. „Ekologiczna ewolucja rynku finansowego (EcoFin)”, realizowanego z Bankiem Zachodnim WBK w ramach Santander Universities.

4. Zakończenie

Na podstawie proekologicznych działań trzech banków w zakresie organizacji pracy i procesu gospodarowania można stwierdzić, że idea społecznej odpowiedzialności biznesu w sektorze bankowym jest realizowana na wysokim poziomie. W działalności banków można wskazać liczne przykłady działań proekologicznych, takich jak: ograniczanie zużycia papieru, energii elektrycznej, energii cieplnej, wody, czy też

dążenie do ograniczania wytwarzania zanieczyszczeń oraz racjonalnego postępowania z odpadami.

Niepokojące jednak staje się to, że społeczeństwo nie ma zbyt dużych oczekiwań od banków w kwestii konkretnych działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Tym samym można wnioskować, że bank oprócz stosowania konkretnych działań proekologicznych, powinien zwrócić szczególną uwagę na promowanie wśród społeczeństwa inicjatyw proekologicznych, a przede wszystkim prowadzenie kampanii edukacyjnych o tematyce ochrony środowiska naturalnego.

Literatura

- Bank Światowy, Dev Comm SDO, 2006, www.worldbank.org (13.05.2015).
- Bartkowiak G., 2011, *Spoleczna odpowiedzialność biznesu w aspekcie teoretycznym i empirycznym*, Difin, Warszawa.
- Dziawgo L., 2007, *Problemy ochrony środowiska na rynku kapitałowym*, „Ekonomia i Środowisko”, nr 1, s. 113.
- Dziawgo L., 2009, *Greening banking nowe aspekty konkurencyjności na współczesnym rynku bankowym*, [w:] *Czynniki wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów*, red. M. Haffer, W. Karaszewski, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń.
- Dziawgo L., 2010a, *Produkty finansowe a ochrona środowiska proekologiczna ewolucja współczesnego rynku finansowego*, [w:] *W świecie finansów i prawa finansowego. Działalność dydaktyczna profesora Jana Gluchowskiego*, red. B. Kołosowska, P. Prewysz-Kwinto, Wyższa Szkoła Bankowa, Toruń.
- Dziawgo L., 2010b, *Zielony rynek finansowy. Ekologiczna ewolucja rynku finansowego*, PWE, Warszawa.
- Green Paper for Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility. COM (2001) 366 final, 2001, Bruksela.
- ING sztuka odpowiedzialności. Raport społecznej odpowiedzialności biznesu ING Banku Śląskiego SA 2011–2012, www.ingbank.pl (13.05.2015).
- Łukasiewicz-Kamińska A., 2011, *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa finansowego*, Difin, Warszawa.
- Plawgo B. (red.), 2009, *Spoleczna Odpowiedzialność Biznesu, raport z badań*, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. Stanisława Staszica w Białymstoku, Białystok.
- Raport CSR 2013, www.bankmillennium.pl (20.02.2015).
- Raport CSR 2013, www.bzwbk.pl (13.05.2015).